

VENDIM
Nr.1, datë 8.1.2009

NË EMËR TË REPUBLIKËS

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, të përbërë nga:

Shpresa Beçaj	Kryesuese
Perikli Zaharia	Anëtar
Gani Dizdari	Anëtar
Irma Bala	Anëtare
Evjeni Sinoimeri	Anëtare
Spiro Spiro	Anëtar
Ardian Dvorani	Anëtar
Besnik Imeraj	Anëtar
Fatos Lulo	Anëtar
Ardian Nuni	Anëtar
Arjana Fullani	Anëtare
Evelina Qirjako	Anëtare
Guxim Zenelaj	Anëtar
Majlinda Andrea	Anëtare
Aleksandër Muskaj	Anëtar
Andi Çeliku	Anëtar

në seancën gjyqësore të datës 8.1.2009 morën në shqyrtim çështjen penale që i përket:

KËRKUESI: Rexhep Cuku, i biri i Osmanit, i datëlindjes 15.1.1960, lindur e banues në Tiranë, i padënuar, përfaqësuar nga avokat Ilir Murati.

OBJEKTI: Revokim i masës së sigurimit “Arrest në burg” dhe lirimin e menjëhershëm të kërkuarit.

BAZA LIGJORE:Nenet 246 pika 6, 260 pika 1 dhe vijues të Kodit të Procedurës Penale.

Gjykata e Shkallës së Parë për Krime të Rënda Tiranë, me vendimin nr.94, datë 20.5.2008 ka vendosur:

“1.Rrëzimin e kërkesës së kërkuarit Rexhep Cuku, me objekt revokimin e masës së sigurimit si të pabazuar në prova e ligj”.

Gjykata e Apelit për Krime të Rënda Tiranë, me vendimin nr.31, datë 23.6.2008 ka vendosur:

“Lënien në fuqi të vendimit nr.94, datë 20.5.2008 të Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda”.

Kundër vendimit nr.31, datë 23.6.2008 të Gjykatës së Apelit për Krime të Rënda Tiranë, brenda afatit ligjor, në mbështetje të nenit 432 të Kodit të Procedurës Penale, ka paraqitur rekurs kërkuari Rexhep Cuku, nëpërmjet mbrojtësit të tij, duke kërkuar ndryshimin e vendimeve gjyqësore të lartpërmendura, revokimin e masës së sigurimit “arrest në burg” dhe lirimin e menjëhershëm të kërkuarit ose zëvendësimin e asaj mase me një masë më të lehtë, për këto shkaqe:

- Në gjykimet e zhvilluara në Gjykatën e Shkallës së Parë dhe atë të Apelit për Krimet e Rënda është provuar se nga ana e Prokurorisë për Krime të Rënda nuk është marrë në pyetje i pandehuri, nuk janë kryer veprime të tjera të mëtejshme hetimore, ndërkohë që në gjendjen që janë aktet e tjera të këtij procedimi rezulton se nevojat e sigurimit për këtë të pandehur nuk ekzistojnë.

- Në gjykim është vërtetuar se nga ana e Prokurorisë për Krime të Rënda nuk është dërguar në gjykatë asnjë informacion mbi veprimet hetimore të kryera në lidhje me të arrestuarin, kërkuarin Rexhep Cuku. Sa mësipër përbën shkelje të hapur të kërkesave të nenit 246 pika 6 të Kodit të Procedurës Penale. Si rrjedhojë e mospërmblidhjes, qoftë edhe vetëm të këtij detyrimi ligjor dhe pasojave që vijnë prej tij, vetvetiu, gjykatat ishin të detyruara të revokonin masën e sigurimit “arrest në burg” apo ta zëvendësonin atë me një masë tjetër më të lehtë. Sa më sipër, njëkohësisht përbën

cenim të të drejtave dhe lirive themelore të njeriut të garantuara në Kushtetute dhe në Konventën Europiane të të Drejtave të Njeriut, si dhe të atyre që parashikohen në nenin 248 e vijues të Kodit të Procedurës Penale.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në seancën gjyqësore të datës 29.9.2008, ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, për të unifikuar praktikën gjyqësore.

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË,

pasi dëgjuan relatimin e çështjes nga gjyqtarët Ardian Dvorani dhe Aleksandër Muskaj; prokurorin pranë Prokurorisë së Përgjithshme Bujar Sheshi, që kërkoi lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Apelit për Krime të Rënda; mbrojtësin e të pandehurit Rexhep Cuku, avokatin Ilir Murati, i cili kërkoi ndryshimin e vendimeve gjyqësore të dhëna në të dy shkallët e gjykimit, revokimin e masës së sigurimit arrest në burg dhe lirimin e menjëhershëm të kërkuesit ose zëvendësimin e saj me një masë më të lehtë dhe pasi e biseduan çështjen në tërësi,

VËREJNË:

Vendimi nr.31, datë 23.6.2008 i Gjykatës së Apelit për Krime të Rënda Tiranë është dhënë në respektim të ligjit, prandaj duhet të mbetet në fuqi.

Nga gjykimi i çështjes në Gjykatën e Shkallës së Parë për Krimet e Rënda dhe Gjykatën e Apelit për Krimet e Rënda Tiranë, rezultojnë të provuara faktet dhe rrethanat e mëposhtme:

Prokuroria për Krime të Rënda në vitin 2007 ka regjistruar procedimin penal nr.50, për veprën penale të parashikuar nga neni 283/a paragrafi i dytë në lidhje me nenin 25 të Kodit Penal. Nga hetimet e zhvilluara, ndërmjet të tjerave, ka rezultuar se edhe kërkuesi në këtë gjykim, Rexhep Cuku, dyshohet që me veprimet e tij ka kryer veprën penale të dhënies ndihmë për kalim të paligjshëm të kufirit në bashkëpunim me persona të tjerë në formën e grupit të strukturuar kriminal, të parashikuar nga nenet 298/3 e 333/a të Kodit Penal.

Mbi bazën e provave të paraqitura dhe shqyrtuara në seancë gjyqësore, Gjykata për Krime të Rënda, me vendimin nr.20, datë 23.1.2008, ka vendosur caktimin e masës së sigurimit personal “arrest në burg” ndaj kërkuesit Rexhep Cuku, pasi ka krijuar bindjen për ekzistencën e dyshimit të arsyeshëm të bazuar në prova për kryerjen e veprës penale të dhënies ndihmë për kalim të paligjshëm të kufirit në bashkëpunim me persona të tjerë në formën e grupit të strukturuar kriminal, të parashikuar nga nenet 298/3 e 333/a të Kodit Penal. Kjo gjykatë ka konstatuar ekzistencën e kushteve të përgjithshme dhe të veçanta për caktimin e masës së sigurimit personal sipas nenit 228 e 229 të Kodit të Procedurës Penale, përfshirë ato mbi përshtatshmërinë e llojit e të masës së sigurimit në raport me nevojat e sigurisë, rëndësinë e faktit, rrezikshmërisë së lartë të veprës penale e të personit nën hetim, si dhe të sanksioneve të parashikuara në dispozitën përkatëse materiale penale.

Me vendimin nr.10, datë 23.2.2008 Gjykata e Apelit për Krime të Rënda Tiranë ka vendosur miratimin e vendimit të dhënë nga Gjykata e Shkallës së Parë për Krime të Rënda Tiranë.

Në datë 2.5.2008, mbrojtësi i shtetasit Rexhep Cuku ka kërkuar revokimin e masës së sigurimit personal “arrest në burg”, lirimin e menjëhershëm të të mbrojturit prej tij apo zëvendësimin e kësaj mase me një masë më të lehtë të parashikuara prej neneve 234 e 237 të Kodit të Procedurës Penale. Këtë kërkesë e mbështet në urdhërimet që përmbahen në dispozitën e pikës 6 të nenit 246 të këtij Kodi. Sipas mbrojtjes, organi i prokurorisë nuk ka përmbushur detyrimin e parashikuar nga ligjvënësi për të informuar gjykatën çdo dy muaj nga zbatimi i vendimit të arrestit. Këtë rrethanë mbrojtja e pretendon si shkak të ligjshëm për revokimin a zëvendësimin e masës së sigurimit personal për subjektin Rexhep Cuku, vetvetiu dhe në mënyrë të menjëhershme, si përmbushje e kriterëve të parashikuara nga neni 260, pikat 1 e 2 të Kodit të Procedurës Penale.

Gjatë shqyrtimit gjyqësor të kësaj kërkesë Gjykata për Krime të Rënda ka vlerësuar se organi i prokurorisë nuk e ka informuar me shkrim gjykatën mbi gjendjen e procedimit, në afatin ligjor dymujor, sipas parashikimeve të pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale. Në interpretim të kësaj dispozite, në seancë gjyqësore, gjykata ka urdhëruar organin e prokurorisë që të paraqesë

informacion me shkrim për gjendjen e procedimit në ngarkim të kërkuesit së bashku me aktet përkatëse nga fashikulli i dosjes hetimore. Duke zbatuar urdhërimin e gjykatës, prokurori ka paraqitur në seancë informacionin përkatës, me shkrim, si dhe kopje të akteve procedurale që lidhen me procedimin në ngarkim të shtetasit Rexhep Cuku.

Në përfundim të gjykimit të çështjes, Gjykata për Krime të Rënda me vendimin nr.94, datë 20.5.2008 ka vendosur rrëzimin e kërkesës. Kjo gjykatë arsyeton se mospërmbyshja nga prokuroria e detyrimit ligjor të parashikuar në pikën 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale për dërgimin në gjykatë të informacionit periodik dymujor mbi gjendjen e procedimit në ngarkim të kërkuesit, nuk passjell automatikisht revokimin apo zëvendësimin e masës së sigurimit. Ligji procedural penal, në veçanti neni 260 i këtij Kodi, kërkon që njëkohësisht të vërtetohet se me kalimin e periudhës dymujore nuk ekzistojnë apo kanë ndryshuar rrethanat e pranuar më parë lidhur me nevojat e sigurimit për zbatimin e masës së arrestit në burg, ose këto nevoja siguri apo masa e sigurimit personal të mos i përgjigjet më rëndësisë së faktit a masës së dënimit për të pandehurin. Në gjykim nga provat e administruara nuk vërtetohet ndryshimi i rrethanave në lidhje me kushtet dhe kriteret mbi bazën e të cilave ishte caktuar masa e sigurimit personal arrest në burg.

E investuar mbi ankimin e kërkuesit Rexhep Cuku, Gjykata e Apelit për Krime të Rënda, me vendimin nr.31, datë 23.6.2008, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Shkallës së Parë.

Duke çmuar të mbështetur në ligj arsyetimin e Gjykatës së Shkallës së Parë, Gjykata e Apelit për Krime të Rënda shton se bazuar në informacionin dhe aktet e paraqitura në atë gjykim nga prokuroria, provohet se gjatë hetimit janë kryer disa veprime hetimore të nevojshme për çështjen dhe janë duke u kryer disa të tjera, ndërkohë që kërkuesi nuk parashtrroi ndonjë provë që të vërtetojë se nuk ekzistojnë apo janë zbutur nevojat e sigurimit. Po kështu, gjykata e apelit arsyeton se nuk qëndron pretendimi për zbatimin e pikave 1 e 2 të nenit 260 të Kodit të Procedurës Penale, si rrjedhojë e mosrespektimit të pikës 6 të nenit 246 të tij, sepse këto dy dispozita përfaqësojnë në vetvete institute të ndryshme të së drejtës procedurale penale. Neni 246 zbatohet kryesisht nga gjykata, pa kërkesë të palëve, ndërsa neni 260 kërkohet prej palëve, gjë që bën të pavend vendosjen e tyre së bashku në një bazë ligjore për kërkesën.

Kundër vendimit të Gjykatës së Apelit për Krime të Rënda Tiranë ka ushtruar rekurs kërkuesi Rexhep Cuku me anë të mbrojtësit të tij, duke i parashtruar Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë të njëjtat pretendime si në gjykimin e shkallës së parë e në apel në lidhje me zbatimin e gabuar të ligjit procedural penal nga gjykatat.

Kolegji i Gjykatës së Lartë, në seancën gjyqësore të datës 29.9.2008, duke çmuar rëndësinë dhe mungesën e praktikës gjyqësore të njësuar në zbatimin e dispozitës së pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, ka vendosur që çështja të kalojë për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë duke parashtruar për shqyrtim sa vijon:

“1. Mungesa e paraqitjes së informacionit nga ana e prokurorisë, në afatin e përcaktuar nga neni 246/6 i KPP-së, për zbatimin e masës së sigurimit të arrestit, të caktuar me një vendim gjyqësor, a legjitimon paraqitjen e kërkesës për revokimin e masës së sigurimit me arrest nga ana e subjektit ndaj të cilit është vendosur kjo masë?

2. Në të njëjtat kushte (mungon informacioni i organit të prokurorisë), në rast se mungon një kërkesë e tillë nga ana e subjektit ndaj të cilit është vendosur masa, a duhet që gjykata kryesisht të kërkojë informimin e saj nga ana e prokurorisë?

3. Në rast se vetë gjykata legjitimohet të kërkojë këtë informacion nga ana e organit të prokurorisë, shqyrtimi i këtij informacioni, që shoqërohet me aktet e parashikuara nga neni 246/6 i KPP-së, a do të kryhet në rrugë administrative apo në seance gjyqësore?

4. Në kushtet kur gjykata merr në shqyrtim zbatimin e vendimit të arrestit sipas dispozitës së nenit 246/6 të KPP, në interpretim të shprehjes “mund të revokojë ose të zëvendësojë masën e sigurimit” do të kuptohet analizimi i rasteve të parashikuara nga neni 260 i KPP-së?”

Pasi shqyrtuan çështjen, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë i gjejnë të pambështetura në ligj pretendimet e parashtruara në rekurs nga kërkuesi Rexhep Cuku për revokimin ose zëvendësimin e masës së sigurimit dhe vlerësojnë të drejtë e të bazuar në ligj vendimin e dhënë nga

Gjykata e Apelit për Krime të Rënda Tiranë.

Ushtrimi i së drejtës për të kërkuar revokimin a zëvendësimin e masës së sigurimit sipas pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, si dhe mënyra e procedura e ndjekur për shqyrtimin, gjykimin dhe dhënien e vendimit për zgjidhjen e çështjes, në tërësi, janë zhvilluar duke respektuar parimet e procedimit penal dhe dispozitat procedurale penale. Por, ndonëse nuk cenon drejtësinë e vendimit të dhënë përse i përket zgjidhjes në themel të çështjes, Kolegjet e Bashkuara vërejnë se, sikurse në kërkimet e qëndrimit e palëve, ashtu edhe në arsyetimet e gjykatave ka edhe interpretime të gabuara të ligjit. Prandaj, duke i analizuar këto kërkime e qëndrime në funksion të zgjidhjes së çështjes, Kolegjet e Bashkuara do të shprehin edhe për interpretimin e unifikuar mbi qëllimin dhe mënyrën e zbatimit të drejtë të dispozitës së pikës 6 të nenit 246 të këtij Kodi.

Në kërkesën për revokimin ose zëvendësimin e masës së arrestit drejtuar Gjykatës së Shkallës së Parë, por edhe në ankimin drejtuar Gjykatës së Apelit dhe në rekurs, krahas pretendimit se nuk është marrë në pyetje dhe as janë kryer veprime të tjera hetimore lidhur me të, kërkuesi Rexhep Cuku parashtron edhe se organi i prokurorisë, në kundërshtim me dispozitën e pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, nuk ka përmbushur detyrimin për të informuar Gjykatën çdo dy muaj nga zbatimi i vendimit të arrestit. Këtë rrethanë mbrojtja e pretendon si shkak të ligjshëm për revokimin a zëvendësimin e masës së sigurimit personal për subjektin Rexhep Cuku, vetvetiu dhe në mënyrë të menjëhershme, si përmbushje e kriterëve të parashikuara nga neni 260, pikat 1 e 2 të këtij Kodi. Ky qëndrim i prokurorisë, sipas kërkuarit, njëkohësisht përbën cenim të të drejtave dhe lirive themelore të njeriut të garantuara në Kushtetutë dhe në Konventen Evropiane të të Drejtave të Njeriut, si dhe të atyre që parashikohen në nenin 248 e vijues të Kodit të Procedurës Penale.

Gjatë shqyrtimit të çështjes në të gjitha shkallët e gjyimit, edhe përpara Kolegjeve të Bashkuara, përfaqësuesi i organit të prokurorisë ka pranuar se në rastin konkret janë lejuar mangësi në përmbushjen e detyrimit që i ngarkon organit të prokurorisë dispozita e pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale. Megjithatë, sipas prokurorit, kjo mangësi nuk mund të interpretohet si shkak për revokimin vetvetiu të masës së sigurimit personal të arrestit në burg të caktuar nga gjykata ndaj të pandehurit Rexhep Cuku, për të cilin, edhe pas caktimit të kësaj masë, kanë vijuar hetimet duke u realizuar veprime të tjera hetimore për kryerje të veprës penale të dhënies ndihmë për kalim të paligjshëm të kufirit në formën e grupit të strukturuar me persona të tjerë, të parashikuar nga nenet 298/3 dhe 333/a të Kodit Penal.

Ndërsa Gjykata e Shkallës së Parë dhe ajo e Apelit për Krime të Rënda Tiranë, kanë arsyetuar se tejkalimi i afatit dymujor për informimin mbi gjendjen e procedimit sipas pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale nuk passjell automatikisht revokimin apo zëvendësimin e masës së sigurimit, sepse, njëkohësisht, duhet të vërtetohen edhe rrethanat e parashikuara nga pikat 1 e 2 të nenit 260 të këtij Kodi.

Kolegjet e Bashkuara vlerësojnë se duhet të mbahet parasysh që kushtet, kriteret dhe procedurat për caktimin, zbatimin, rivlerësimin dhe përgjithësisht kontrollin gjyqësor mbi masat e sigurimit, veçanërisht atyre të arrestit, janë posaçërisht dhe drejtpërdrejt të lidhura me respektimin e të drejtave të njeriut dhe lirive themelore, konkretisht me lirinë e personit. Prandaj, për arritjen e përfundimeve të nevojshme për zgjidhjen e drejtë të çështjes, përfshirë edhe ato me natyrë unifikuese, Kolegjet e Bashkuara çmojnë të domosdoshme edhe analizën dhe interpretimin e dispozitave përkatëse të Kushtetutës, Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore e atyre të Kodit të Procedurës Penale, duke u fokusuar edhe në jurisprudencën shumë të pasur për këtë fushë të Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut.

Kushtetuta, në parimet e përgjithshme të saj, parashikon se “të drejtat dhe liritë themelore të njeriut janë të pandashme, të patjetërsueshme e të padhunueshme dhe qëndrojnë në themel të të gjithë rendit juridik” (neni 15). Këto të drejta mund të kufizohen, në përpjestim me gjendjen që ka diktuar kufizimin, vetëm me ligj, për një interes publik ose për mbrojtjen e të drejtave të të tjerëve. Nga ana tjetër,” këto kufizime nuk mund të cenon thelbin e lirive dhe të të drejtave dhe në asnjë rast nuk mund të tejkalon kufizimet e parashikuara në Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut” (neni 17).

Lidhur me garantimin e lirisë së personit, në nenin 27 të Kushtetutës parashikohet se “askujt nuk mund t’i hiqet liria, përveçse në rastet dhe sipas procedurave të parashikuara me ligj”. Liria e

personit nuk mund të kufizohet, përveçse në rastet e treguara në këtë dispozitë. Ndërmjet rasteve të tjera është ai i parashikuar në shkronjën “c”: “kur ka dyshime të arsyeshme se ka kryer një vepër penale ose për të parandaluar kryerjen prej tij të veprës penale ose largimin e tij pas kryerjes së saj;”.

Në dispozitat vijuese të Kushtetutës, parashikohen garancitë për personin që i nënshtrohet kufizimit të lirisë dhe ndjekjes penale në tërësi. Ndërmjet të tjerave, në nenin 28 parashikohet se: “Kushdo, të cilit i hiqet liria, ka të drejtë të njoftohet.....për shkaqet e kësaj mase, si dhe për akuzën që i bëhet. Personi, të cilit i është hequr liria, duhet t’i jepet mundësia për realizimin e të drejtave të tij” (pika 1). Po kështu “i paraburgosuri ka të drejtë të ankohet kundër vendimit të gjyqtarit. Ai ka të drejtë të gjykohet brenda një afati të arsyeshëm ose të procedohet i lirë përkundrejt një garancie pasurore sipas ligjit”(pika 3).

Në kontekstin e kufizimit të lirisë së personit vlen të evidentohet rëndësia e garancisë kushtetuese se “Kushdo quhet i pafajshëm përderisa nuk i është provuar fajësia me vendim gjyqësor të formës së prerë” (neni 30).

Ndërsa në nenin 6 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore sanksionohen parime të përgjithshme për të drejtën e një procesi të rregullt ligjor, garancitë për personin që kufizohet në të drejtën e lirisë personale parashikohen më hollësisht në nenin 5 të saj.

Sipas kësaj dispozite, kufizimi i lirisë legjitimohet vetëm në rrugë përjashtimore dhe “... në përputhje me procedurën e parashikuar me ligj...”. Një nga rastet është ai i parashikuar në pikën 1 shkronja “c”: “...kur ka arsye të besueshme për të dyshuar se ai ka kryer një vepër penale ose kur ka motive të arsyeshme për të besuar se është e nevojshme që të pengohet të kryejë një vepër penale ose të largohet pas kryerjes së saj”. Konventa, në pikat 3 dhe 4 ofron disa garanci të tjera thelbësore lidhur me kufizimin e lirisë, pikërisht ato të kontrollit efektiv gjyqësor, të ushtruar nga gjykata të pavarura brenda afateve të shkurtra dhe të arsyeshme:

“3. Çdo person i arrestuar ose i paraburgosur në rrethanat e parashikuara në paragrafin 1/c të këtij neni, duhet të çohet menjëherë përpara një gjykatësi dhe ka të drejtë të gjykohet brenda një afati të arsyeshëm ose të lirohet në gjykim e sipër....”

“4. Çdo person, të cilit i është hequr liria me arrestim..... ka të drejtë të bëjë ankim në gjykatë me qëllim që kjo e fundit të vendosë, brenda një afati të shkurtër, për ligjshmërinë e burgimit të tij dhe të urdhërojë lirimin, në qoftë se burgimi është i paligjshëm.”

Në zbatim të këtyre parimeve dhe dispozitave të Kushtetutës e Konventës, Kodi i Procedurës Penale, veçanërisht në titullin VI “Masat e sigurimit”, parashikon rregulla të hollësishme edhe për masat e sigurimit personal. Nenet 228 e 229 parashikojnë kushtet dhe kriteret e përgjithshme për caktimin e masës së sigurimit. Ndërsa neni 230 parashikon disa kritere të veçanta lidhur me caktimin e masës së sigurimit “arrest në burg”. Këtu vlen të theksohet natyra përjashtimore e masës arrest në burg, e cila “...mund të vendoset vetëm kur çdo masë tjetër është e papërshtatshme...”. Në nenet 244 deri 249 parashikohen caktimi dhe zbatimi i masave të sigurimit, të drejtat dhe detyrimet e subjekteve të procedimit penal, përfshirë ankimin kundër vendosjes e zbatimit të tyre. Përveç të tjerave, në këto dispozita sanksionohet kontrolli rigoroz gjyqësor në caktimin dhe zbatimin e masave të sigurimit, përfshirë detyrimin thelbësor të gjykatave për t’i shqyrtuar dhe vendosur mbi kërkesat e ankimit me shpejtësi (në një kohë të shkurtër) dhe brenda një afati të arsyeshëm.

Në nenin 260 parashikohet revokimi dhe zëvendësimi i masave të sigurimit, përkatësisht nëse mungojnë apo janë zbutur kushtet dhe kriteret e lartpërmendura të zbatimit të tyre. Ankimi e kërkesat përkatëse të prokurorit dhe të pandehurit mund të paraqiten në çdo kohë dhe duhet të shqyrtohen brenda afateve të shkurtra nga ana e gjykatës.

Vlerësuar në këtë kontekst, vjen përfundimi se Kodi i Procedurës Penale parashikon të drejtën e palëve për të kërkuar në çdo kohë revokimin a zëvendësimin e masës së sigurimit. Por, në respektim të garancisë së lirisë së personit dhe të parimit mbi prezumimin e pafajësisë, duke u nisur nga natyra përjashtimore dhe e përkohshme e caktimit dhe zbatimit të masës së arrestit në burg, nga natyra jo ndëshkimore e domosdoshmëria për justifikimin kohë pas kohe e në vijimësi të përshtatshmërisë (proporcionalitetit) së caktimit të kësaj mase në raport me veprën e pandehur, ligjvënësi ka nxjerrë gjithashtu, edhe një dispozitë me natyrë të veçantë. Me anë të kësaj dispozite ligjvënësi synon që ekzistencën e ligjshmërisë së vijimit të zbatimit të masës së sigurimit “arrest në burg” t’ia nënshtrojë verifikimit të detyrueshëm, periodik, në rrugë gjyqësore. Prandaj, në pikën 6 të nenit 246 të Kodit të

Procedurës Penale parashikohet se: “Çdo dy muaj nga zbatimi i vendimit të arrestit, gjykata që ka dhënë vendimin duhet të informohet nga prokurori për të arrestuarin. Informacioni jepet me shkrim dhe përmban të dhëna për gjendjen e procedimit, për pyetjen e të pandehurit dhe të personave të tjerë, për përshkrimin e të dhënave të marra dhe shoqërohet me kopje të akteve të fashikullit. Kur është rasti, gjykata mund të revokojë ose të zëvendësojë masën e sigurimit.”

Në çështjen objekt gjykimi, Kolegjet e Bashkuara vërejnë se në interpretim të drejte të ligjit, gjykatat kanë marrë në shqyrtim dhe gjykuar kërkesën për revokim ose zëvendësim të masës së sigurimit të paraqitur sipas pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, duke zbatuar të njëjtat procedura e garanci, sikurse edhe në rastet e tjera të ankimimit kundër masave të sigurimit (neni 249), përfshirë këtu garancinë e lidhur me të drejtat e liritë themelore të njeriut për zhvillimin e një gjykimi të kujdesshëm (diligjent) dhe me shpejtësi të çështjeve të kësaj natyre. Po kështu, shqyrtimi i kërkesës dhe pretendimeve janë bërë në seancë gjyqësore.

Me të drejtë gjykatat kanë pranuar pretendimin e kërkuarit dhe vlerësuar si shkelje të ligjit procedural nga ana e prokurorisë, mosrespektimin e afatit dhe mosdërgimin e informacionit të prokurorit mbi gjendjen e procedimit në lidhje me kërkuarin. Më tej, me të drejtë gjykatat kanë çmuar riparimin e menjëhershëm të kësaj shkeljeje, duke urdhëruar prokurorin të paraqesë në seancë informacionin me shkrim dhe kopjet e akteve përkatëse, duke ia vënë në dispozicion edhe kërkuarit për t'i krijuar mundësinë të parashtrorë qëndimin e kërkesat. Më të drejtë gjykatat kanë krijuar në këtë mënyrë kushtet për lejimin e zhvillimit të debatit mes palëve mbi materialin e paraqitur. Pasi kanë çmuar dhe analizuar në vendimin e tyre nëse mbi bazën e informacionit ka apo jo vend për revokim a zëvendësim të masës së sigurimit, me të drejtë gjykatat kanë çmuar se është vendi për rrëzimin e kërkesës, mes të tjerave duke arsyetuar edhe se vetëm mosrespektimi i detyrimit për informim apo dërgimi me vonë të tij, nuk sjellin vetvetiu revokimin a zëvendësimin e masës së sigurimit.

Por, nga ana tjetër, Kolegjet e Bashkuara vërejnë se në interpretim të gabuar të ligjit, pa pasur parasysh qëllimin dhe veçantitë e normës së zbatueshme, gjykatat e lidhin pranimin e kërkesës për revokimin a zëvendësimin e masës së sigurimit sipas pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, në çdo rast e vetëm me vërtetimin e mungesës apo zbutjen e rrethanave të pranura më parë prej tyre në caktimin e masës së sigurimit, të parashikuara shprehimisht në pikat 1 e 2 të nenit 260 të këtij Kodi. Po kështu, gjykata e apelit interpreton në mënyrë të gabuar ligjin kur arsyeton se nuk mund të bëhet kërkesë për zbatimin e nenit 260 si rrjedhojë e mosrespektimit të pikës 6 të nenit 246 të tij, meqenëse në rastin e fundit norma zbatohet kryesisht nga gjykata, pa kërkesë të palëve, ndërsa për zbatimin e nenit 260 nismën e kanë palët nëpërmjet paraqitjes së kërkesës përkatëse.

Kolegjet e Bashkuara vërejnë se dispozitat e neneve 27, 28 dhe 30 të Kushtetutës sonë përkrijnë me qëllimin dhe interpretimin e nenit 5 të Konventës, e cila, së bashku me nenet 2, 3 e 4 të saj janë themeli i të drejtave themelore të njeriut, përse i përket mbrojtjes së sigurisë fizike të individit, posaçërisht edhe të lirisë së personit. Duke interpretuar këto dispozita, Gjykata Europiane të të Drejtave të Njeriut (GJEDNJ) është shprehur se: “Qëllimi kryesor i tyre është të parandalojnë deprivimin arbitrar ose të pajustificuar të lirisë.” (Castravet kundër Moldavisë, 2007).

Pikat 1 dhe 2 të nenit 28 të Kushtetutës dhe pika 3 e nenit 5 të Konventës sanksionojnë të drejtën e njeriut që, nëse parashtron kërkesa e pretendime të lidhura me heqjen apo ndryshimin e masës së sigurimit personal, veçanërisht asaj të arrestit, “ato duhet t'i nënshtrohen shqyrtimit gjyqësor nga gjykata”. Kontrolli gjyqësor lidhur me veprimet e organit të akuzës që prekin të drejtën e lirisë personale, përbën një element thelbësor të garancisë së parashikuar në pikën 3 të nenit 5 të Konventës kundrejt mundësisë së ushtrimit arbitrar dhe të pabazuar në ligj të kompetencave nga organi i akuzës (Schiesser kundër Zvicrës, 1979). Prandaj, nisur nga këto përfundime, duke pasur parasysh se veprimi i parimit të kontrollit gjyqësor mbi masën e arrestit mishërohet me të tjerave edhe në rastin e parashikuar nga pika 6 e nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, gjykata kompetente duhet ta shqyrtojë me shpejtësi çështjen në seancë gjyqësore, duke dërguar prokurorin dhe pretendimet përkatëse të individit ndaj të cilit është caktuar masa e sigurimit ose mbrojtësin e tij. Në përfundim të shqyrtimit gjyqësor, mbështetur në parimet e normat kushtetuese dhe ndërkombëtare të detyrueshme si më sipër, si dhe kriteret ligjore të parashikuara në Kodin e Procedurës Penale, gjykata duhet të vendosë nëse kufizimi i lirisë për të arrestuarin është ose jo e justifikuar ligjërisht.

Mjeti procedural garantues i parashikuar nga pika 6 e nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale,

i cili duhet të respektohet rigorozisht nga palët e tjera në procedimin penal dhe gjykata, gjen zbatim krahas garancisë tjetër kushtetuese e ligjore që i njihet në mënyrë të pavarur vetë të arrestuarit për të kërkuar në çdo kohë e rrethanë në gjykatë revokimin apo zëvendësimin e masës së sigurimit. Në të dy këto raste, procedura përkatëse e gjykimit duhet të ofrojë garancitë e duhura në kontekstin e një gjykimi që ka për objekt shqyrtimin e një kërkesë që lidhet me caktimin dhe vazhdimin e zbatimit të një masë që ka të bëjë me kufizimin e lirisë së individit. (Assenov e të tjerë kundër Bullgarisë, 1998).

Përsa i përket natyrës dhe llojit të gjykimit, në interpretim të drejtë të pikës 6 të nenit 246 në harmoni me dispozitat e tjera të Kodi të Procedurës Penale, duhet të mbahet parasysh se synimi i saj nuk është të vendosë një komunikim të qëndrueshëm në linjën gjykatë-prokurori. Qëllimi i ligjvënësit është që prokurori të detyrohet të informojë periodikisht Gjykatën për gjendjen e procedimit, në mënyrë që kjo e fundit të garantojë se ky informacion, kjo gjendje, të bëhet objekt i shqyrtimit gjyqësor. Kështu, në përfundim të gjykimit, mbi kërkesat e pretendimet e palëve apo kryesisht, gjykata duhet të çmojë nëse është vendi për revokim apo zëvendësim të masës së sigurimit “arrest në burg”. Në këtë kuptim, sikurse shprehet GJEDNJ-ja, kjo procedurë duhet të jetë të natyrës kontradiktore për të garantuar edhe “barazinë e armëve” ndërmjet palëve. Në rastin kur një person i nënshtrohet një mase “arresti në burg”, që përfshihet në kuptimin e nenit 5/1 (c), duhet të zhvillohet një seancë gjyqësore (Reinprecht kundër Austrisë, 2005).

Prandaj Kolegjet e Bashkuara arrijnë në përfundimin unifikues se Kushtetuta dhe ligji i kanë caktuar organit të prokurorisë funksionin e ushtrimit të ndjekjes penale, që përfshin edhe detyrimin për ta ushtruar atë në respektim të të drejtave të njeriut e lirive themelore. Prandaj, është në përgjegjësinë e prokurorit kompetent të ndërmarrë nismën e të përmbushë, në afat dhe në përmbajtje, detyrimet përkatëse sipas afateve e procedurave që parashikohen nga pika 6 e nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, në mënyrë që gjykata të rishqyrtojë periodikisht legjitimitetin e zbatimit të masës së sigurimit të arrestit, të cilën ajo gjykatë ia ka caktuar individit pikërisht mbi kërkesën e vetë organit të prokurorisë.

Gjykata nuk vihet në lëvizje kryesisht për të kërkuar nga prokurori kompetent përmbushjen e detyrimit të informimit dymujor sipas dispozitës procedurale të lartpërmendur. Detyrimin për vënien në lëvizje të gjykatës, nëpërmjet paraqitjes së informacionit mbi të arrestuarin dhe gjendjen e procedimit, ligjvënësi ia ngarkon prokurorit. Nëse ky i fundit nuk përmbush detyrimin në afat, i arrestuari legjitimohet të kërkojë rishqyrtimin e masës së sigurimit. Gjatë shqyrtimit gjyqësor të kërkesës, gjykata urdhëron prokurorin të riparojë shkeljen e ligjit duke depozituar menjëherë informacionin dhe të dhënat mbi gjendjen e procedimit, të cilat i nënshtrohen hetimit gjyqësor dhe debatit mes palëve.

Në këtë kuadër, Kolegjet e Bashkuara vijnë në përfundimin tjetër unifikues se edhe në rastin e parashikuar nga pika 6 e nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, sikurse në rastet e tjera kur paraqitet kërkesë nga vetë i arrestuari, në interpretim e zbatim të drejtë të pikës 2 të nenit 28 të Kushtetutës dhe të pikës 4 të nenit 5 të Konventës, gjykata e shqyrton çështjen në seancë gjyqësore dhe duhet të vendosë, me shpejtësi, për vijimin, revokimin ose zëvendësimin e masës së sigurimit.

Gjithashtu, lidhur me legjitimitetin e masës së sigurimit të caktuar më parë, veçanërisht asaj të arrestit në burg, normat e lartpërmendura sanksionojnë edhe detyrimin që gjykimi të caktohet, zhvillohet e përfundojë në një kohë të shpejtë e të arsyeshme, duke verifikuar nëse kërkuuesi (i arrestuari) është duke u mbajtur në gjendje arresti për një kohë të gjatë, jo të arsyeshme, aq më shumë nëse autoritetet nuk veprojnë në lidhje me hetimin me dilijencën e duhur (Assenov dhe të tjerë v. Bullgarisë, 1998).

Në këtë kontekst, nëpërmjet zbatimit të dispozitës së pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, synohet edhe që nga ana e subjekteve të procedimit penal të mbahet parasysh se rrethanat e çështjes penale mund të ndryshojnë me kalimin e kohës, gjë që bën të domosdoshëm zbatimin e një mekanizmi të rishqyrtimit periodik, të detyrueshëm, të masës së sigurimit nga ana e gjykatës, me qëllim që të çmohet nëse masa e arrestit vijon të jetë e justifikuar ligjërisht dhe nuk cenon të drejtat e njeriut.

Prandaj, Kolegjet e Bashkuara çmojnë se i përket në radhë të parë Gjykatës detyrimi që të sigurojë zbatimin efektiv të garancive kushtetuese të lidhura me respektimin e së drejtës themelore të lirisë së personit, në kuptimin që caktimi e zbatimi i masave të sigurimit, veçanërisht asaj të arrestit, të

mos tejkalojnë kohën e arsyeshme. Për këtë qëllim, edhe pas caktimit të masës “arrest në burg”, pavarësisht nga mënyra e vënies së saj në lëvizje, në çdo rast, gjykata duhet të shqyrtojë në seancë gjyqësore të gjitha rrethanat e lidhura me ekzistencën ose jo të interesit publik real që justifikon vazhdimin e zbatimit të kësaj mase. Në këtë gjykim ajo mban parasysh edhe respektimin e parimit të prezumimit të pafajësisë, si dhe natyrën e masës së arrestit si përjashtim nga rregulli kushtetues i respektimit të lirisë individuale.

Kushtetuta dhe Konventa garantojnë të drejtën e individit për të kërkuar në gjykatë verifikimin e ligjshmërisë së ndalimit dhe të masës së arrestit në burg, pavarësisht nga motivet e vendosjes së saj, si dhe për të fituar revokimin e zëvendësimit të saj nëse nuk është e ligjshme. Praktika jonë gjyqësore është e pasur në lidhje me kuptimin dhe zbatimin e kushteve dhe kriterëve të përgjithshme e të veçanta për caktimin dhe zbatimin e masave të sigurimit, si dhe për revokimin a zëvendësimin e tyre, veçanërisht në interpretim të neneve 228, 229, 230 dhe 260 të Kodit të Procedurës Penale.

Megjithatë, në kuadër të respektimit të së drejtës themelore të njeriut për lirinë e personit dhe garancive përkatëse në lidhje me të, të sanksionuara nga Kushtetuta e Konventa, Kolegjet e Bashkuara çmojnë të nevojshme të evidentojnë domosdoshmërinë e interpretimit të drejtë të dispozitave të lartpërmendura, e veçanërisht asaj të pikës 6 të nenit 246, përse i përket interpretimit kushtetues e ligjor të “gjendjes së procedimit” në ngarkim të një personi ndaj të cilit zbatohen masa sigurimi, sidomos ajo e arrestit në burg.

Pika 3 e nenit 28 të Kushtetutës, ku përfshihet edhe qëllimi i përmbajtjes së pikës 3 të nenit 5 të Konventës, nuk mund të interpretohen si një mjet autorizues për të kufizuar lirinë e personit nëpërmjet arrestit në burg në një mënyrë të pakushtëzuar, pavarësisht se Kodi i Procedurës Penale në nenet 263 e vijues të tij ka përcaktuar afatet maksimale përkatëse të kohëzgjatjes së paraburgimit sipas llojit të veprës penale dhe rrethanave të çështjes. Prandaj, GJEDNJ-ja ka vlerësuar se për çdo periudhë paraburgimi, pavarësisht sa e shkurtër të jetë caktuar ajo, autoritetet duhet të parashtrojnë përpara Gjykatës motive të besueshme që e justifikojnë atë periudhë (Belchev kundër Bullgarisë, 2004).

Derisa nuk është dhënë vendim i dënimit, edhe i arrestuari prezumohet i pafajshëm. Pika 3 të nenit 28 të Kushtetutës, përkatësisht pika 3 e nenit 5 të Konventës, janë garanci thelbësore për individin e arrestuar, të cilat në thelb synojnë të mundësojnë lirinë e përkohshme të tij përderisa vijimi i zbatimit të masës së arrestit ka pushuar se qeni e arsyeshme (McKay kundër Mbretërisë së Bashkuar, 2006)

Pra, jo vetëm në caktimin e masës “arrest në burg”, por edhe në shqyrtimin gjyqësor të kërkesës për revokim ose zëvendësimin e kësaj mase në të ardhmen, gjykata duhet të mbajë parasysh se “prezumimi është në favor të lirit” të të arrestuarit. Neni 5/3 i Konventës nuk i jep autoritetit gjyqësor të drejtën të zgjedhë në mënyrë alternative midis dërgimit të të akuzuarit në gjyq brenda një kohe të arsyeshme ose dhënies atij të lirisë së përkohshme deri në kohën e gjykimit. (Neumeister kundër Austrisë, 1968)

Gjithashtu, gjykata nuk mund të mjaftohet në arsyetimin e saj për caktimin e masës së arrestit në burg apo për zgjatjen e afatit të paraburgimit duke u kufizuar thjesht e vetëm në perifrazime standarde, më tepër referuese mbi dispozita të Kodit të Procedurës Penale që parashikojnë kushtet e kriteret për caktimin e masave të sigurimit, pa arsyetuar në mënyrë ezauruese sesi e përse gjejnë ato zbatim në çështjen konkrete (Sarban kundër Moldavisë, 2005). Pra, në arsyetimin e vendimit të Gjykatës duhet të analizohen në mënyrë ezauruese e reale motivet konkrete të pranimi ose jo të kërkesës/ankesës për revokim a zëvendësim të masës së sigurimit dhe jo të bëhet një përshkrim ritual e formal i shkaqeve e kriterëve të parashikuara nga ligji. (Mansur kundër Turqisë, 1995) (Smirnova kundër Rusisë, 2003).

Nisur nga arsyetimet e mësipërme, Kolegjet e Bashkuara çmojnë se vijimësia e ekzistencës së dyshimit të arsyeshëm që personi i arrestuar ka kryer një vepër penale mbetet një kusht *sine qua non* për vlefshmërinë e vazhdimësisë së zbatimit të masës së arrestit. Por, pas kalimit të një kohe të arsyeshme, edhe ky motiv nuk mund të qëndrojë më i vetëm si justifikim për zbatimin e masës së arrestit. Prandaj, në një gjykim me objekt rivlerësimin e kësaj mase, gjykata duhet të çmojë e vendosë edhe në vartësi të vërtetimit ose jo të motiveve të tjera të parashtruara nga organi i akuzës për justifikimin e vazhdimit të kufizimit të lirisë së individit.

Në këtë kontekst, sikurse shprehet GJEDNJ-ja, është thelbësore që të mbahet parasysh se për të çmuar nëse motivet fillestare mbeten apo jo “relevante” dhe “suficiente”, gjykata duhet gjithashtu të verifikojë dhe të sigurohet se organet kompetente për ndjekjen penale kanë shfaqur në kryerjen e veprimeve hetimore në atë procedim penal “diligjencë të posaçme”(Labita kundër Italisë, 2000) (Castravet kundër Moldavisë, 2007).

Edhe në këndvështrimin e ligjshmërisë së caktimit dhe vijimit të zbatimit të masës së sigurimit, posaçërisht asaj të arrestit në burg, diligenca, pra kujdesi dhe përpjekjet e duhura, të posaçme, nga ana e organit të akuzës në ushtrimin e ndjekjes penale në një çështje konkrete, është një element dhe aspekt thelbësor i vlerësimit të ekzistencës ose jo të procesit të rregullt ligjor. Madje, nga ky vlerësim nuk bën përjashtim edhe sjellja e Gjykatës në raport me detyrimet e saj procedurale lidhur me pranimin, caktimin për gjykim, shqyrtimin gjyqësor dhe dhënien e vendimit përkatës mbi kërkesat për caktimin e masave të sigurimit apo revokimin a zëvendësimin e tyre.

Në lidhje më sa më sipër, në çështjen objekt gjykimi, në Gjykatën e Shkallës së Parë dhe të Apelit, ashtu edhe në rekurs, nga ana e kërkuarit Cuku është pretenduar se, pas caktimit të masës “arrest në burg”, nga prokuroria nuk janë kryer veprime hetimore me kërkuarin, në mënyrë që të justifikohet kohëzgjatja e zbatimit të kësaj mase në ngarkim të tij. Ndërsa prokurori pretendoi dhe paraqiti të dhëna të procedimit penal, sipas të cilave ekzistojnë një numër i madh veprimesh hetimore të lidhura me fazën e hetimit të kësaj çështjeje penale në ngarkim jo vetëm të kërkuarit, por edhe personave të tjerë, të akuzuar për kryerje të veprës penale në bashkëpunim në formën e grupit të strukturuar kriminal.

Kolegjet e Bashkuara çmojnë se, në vështrim të vlerësimit të respektimit të detyrimit për përkujdesje dhe përpjekje të duhura (diligjencë) për hetimin e çështjes nga organi i akuzës, me të drejtë gjykata e faktit kanë rrëzuar këtë pretendim të kërkuarit Cuku. Ato kanë arsyetuar se mbi bazën e provave të administruara lidhur me këtë çështje penale, nga organi i akuzës janë kryer e vijojnë të kryhen një numër i madh veprimesh hetimore që lidhen edhe me akuzën në ngarkim të të arrestuarit Cuku, për veprën penale të dhënies ndihmë për kalim të paligjshëm të kufirit në formën e grupit të strukturuar me persona të tjerë, të parashikuar nga nenet 298/3 dhe 333/a të Kodit Penal.

Kolegjet vlerësojnë se, ndonëse e kanë zgjidhur drejt çështjen, gjykata e faktit arsyetojnë në mënyrë të gabuar kur vetëkufizohen dhe lidhin shqyrtimin e informacionit dhe të kërkesave sipas pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale vetëm me mosvërtetimin e asnjërit prej rasteve të parashikuara në nenin 260 të këtij Kodi. Në fakt, interpretimi i drejtë i pikës 6 të nenit 246 lidhet jo vetëm thjesht me vlerësimin nga gjykata të gjendjes së të arrestuarit, në kuptim të ekzistencës, ndryshimit a shuarjes, me kalimin e kohës, të kushteve e kritereve të parashikuara në nenet 228, 229, 230 e 260 të këtij Kodi.

Gjykata shqyrton dhe vlerëson informacionin për të arrestuarin, të lidhur dhe me gjendjen e procedimit në tërësi, edhe në këndvështrimin e respektimit të procesit të rregullt ligjor përsa i përket ushtrimit ose jo nga ana e prokurorit të ndjekjes penale me përkujdesje dhe përpjekje të duhura, pra si në aspektin e kohëzgjatjes, ashtu edhe të përmbajtjes së veprimeve hetimore të kryera, të cilat e justifikojnë ose jo kohëzgjatjen dhe vazhdimin e zbatimit të masës së arrestit. Në këtë kuadër, gjykata shqyrton dhe vendos mbi informacionin për të arrestuarin në harmoni me përfundimet që nxjerr nga shqyrtimi i gjendjes së procedimit në tërësi, pra jo domosdoshmërisht e vetëm lidhur me veprimin hetimor të pyetjes ose jo të të arrestuarit, por edhe të personave të tjerë, si edhe me veprime të tjera hetimore efektive të lidhura me ta dhe hetimin e çështjes penale konkrete.

Caktimi i masës së sigurimit “arrest në burg” kërkon domosdoshmërisht vërtetimin e ekzistencës së kushteve përkatëse, pra të dyshimit të bazuar në prova, rrezikut për marrjen ose vërtetësinë e provës, për largimin e të pandehurit apo kryerjen e veprave të tjera penale prej tij, shkallën e rrezikshmërisë shoqërore të veprës penale të pandehur apo të vetë të pandehurit të parashikuara nga neni 228 i Kodit të Procedurës Penale, si edhe të kritereve të neneve 229 e 230 të këtij Kodi.

Por, nga ana tjetër, në pikëpamje të ligjshmërisë së saj, vazhdimi i zbatimit të masës së sigurimit “arrest në burg”, nuk mund të jetë i pakufizuar dhe i pakushtëzuar nga detyrimi për justifikimin e kryerjes së veprimeve hetimore të domosdoshme në pikëpamje të kohëzgjatjes dhe

përmbajtjes së tyre. Në interpretim të Kushtetutës dhe Konventës, caktimi dhe vazhdimi i zbatimit të masës së arrestit në burg janë të lidhura me garantimin e interesit publik për ushtrimin e ndjekjes penale, i cili, nga ana e tij, në mënyrë proporcionale, duhet të justifikohet me zhvillimin e një procesi të rregullt ligjor, pra me respektimin e të drejtave të njeriut, ku padyshim bën pjesë e drejta e lirisë së personit, natyra rigorozisht përjashtimore dhe e përkohshme e kufizimit të lirisë së tij, si dhe prezumimi i pafajësisë. Mosveprimi, zvarritjet, mungesa e dilijencës për të kryer në afate të arsyeshme veprimet hetimore të duhura dhe realisht të lidhura me akuzën në ngarkim të të arrestuarit në një çështje konkrete, përbëjnë ushtrim arbitrar të kompetencës nga prokurori me pasojë cenimin e të drejtave themelore të tij dhe shkeljen e procesit të rregullt ligjor.

Në vijim të analizës së mësipërme, mbështetur në të gjitha normat kushtetuese e të Konventës të përmendura në këtë vendim lidhur me garantimin e lirisë personale dhe zbatimin përjashtimisht të kufizimit të saj për një kohë rigorozisht të caktuar, në dispozitat procedurale penale të nxjerra në zbatim të tyre, edhe në kontekstin e zbatimit të drejtë të pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, Kolegjet e Bashkuara arrijnë në përfundimin unifikues se: Organi i prokurorisë ka barrën e provës për të vërtetuar përpara Gjykatës se ende ka bazë të justifikuar për vijimin e zbatimit të masës së arrestit. Objekti i informacionit të detyrueshëm nga prokurori, parashtrimi i kërkesave të palëve për revokim a zëvendësim të masës së arrestit, si dhe objekti i gjykimit mund të shtrihen edhe përtej ekzistencës ose jo të motiveve fillestare që kanë justifikuar caktimin e masës së arrestit në burg, nga ato që parashikohen në kushtet dhe kriteret e neneve 228, 229, 230 e vijues të Kodit të Procedurës Penale.

Në kuptim të pikës 6 të nenit 246 të këtij Kodi, në shqyrtimin gjyqësor dhe dhënien e vendimit për secilën çështje konkrete, gjykata nuk kufizohet vetëm në rrethanat që parashikohen në shkronjën “c” të pikës 2 të nenit 27 të Kushtetutës (shkronja “c” e pikës 1 të nenit 5 të Konventës), kryesisht të materializuara në nenet 228-230, si edhe në dispozitën e nenit 260 të Kodit të Procedurës Penale. Njëkohësisht, gjykata duhet të mundësojë një gjykim ku të realizohet efektivisht verifikimi ezaurues, jo formal, i “gjendjes se procedimit” në tërësi, pra i të gjitha rrethanave dhe kushteve thelbësore për ligjshmërinë e vazhdimit të zbatimit të masës së arrestit në burg, ku përfshihet edhe vlerësimi mbi dilijencën e posaçme-kujdesin dhe përpjekjet e duhura, të justifikueshme, të organit të prokurorisë për përmbushjen si në kohë ashtu edhe në substancë të veprimeve hetimore sipas ligjit posaçërisht në raport me rrethanat e procedimit penal objekt i atij gjykimi.

Kur vërtetohet në gjykim, në vartësi të shkallës së mungesës së dilijencës në hetim, qoftë edhe vetëm për këtë shkak, gjykata mund të vendosë revokimin ose zëvendësimin e masës së sigurimit. Në dhënien e këtij vendimi, gjykata duhet të mbajë parasysh edhe rrethanat e tjera të çështjes konkrete, të lidhura me kushtet e kriteret e parashikuara në ligj mbi caktimin e masave të sigurimit.

Në zbatim të pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, në gjykim, të arrestuarit dhe mbrojtësit të tij duhet t’i garantohet mundësia për t’u njohur me informacionin e paraqitur nga prokurori dhe kopjet e akteve të fashikullit që shoqërojnë atë dhe që lidhen me të arrestuarin, si dhe me ato që eventalisht paraqiten nga prokurori në seancë për të justifikuar vazhdimin e zbatimit të masës së sigurimit arrest në burg.

Respektimi i kësaj garancie lidhet me të drejtën e një procesi të rregullt ligjor, garanci që parashikohet shprehimisht nga dispozita e pikës 3 të nenit 28 të Kushtetutës dhe pikës 4 të nenit 5 e nenit 6 të Konventës. Njëkohësisht në interpretim të dispozitës së nenit 279 të këtij Kodi, prokurori ka të drejtën që të dhëna të caktuara t’i parashtrijë në informacione të gjykim në mënyrë të përshtatshme që nuk dëmton hetimin, duke i njoftuar Gjykatës nevojën e ruajtjes së sekretit për këto veprime hetimore të caktuara. Sikurse shprehet GJEDNJ-ja, i arrestuari duhet të njihet me qëndrimet e prokurorisë dhe të ketë mundësi reale për t’u shprehur mbi to..... të dhënat që janë thelbësore për të vlerësuar ligjshmërinë duhet t’i bëhen të njohura në çfarëdo forme të përshtatshme të arrestuarit dhe mbrojtësit të tij..... Ndërkohë që mund të jetë e nevojshme për të mbajtur sekretin mbi disa të dhëna e prova në fazën e hetimit paraprak për të parandaluar që të dyshuarit të dëmtojnë dhënien e drejtësisë (Garcia Alva kundër Gjermanisë, 2001).

Në këtë gjykim, me anë të kërkesës së paraqitur në gjykatë, kërkuesi Cuku ka pretenduar se masa e arrestit që i ishte caktuar duhet revokohej ose zëvendësohej për shkak të mosrespektimit nga

prokurori të detyrimit për informim në gjykata dy muaj pas caktimit të masës së sigurimit. Nisur edhe nga qëndrimet e mbajtura nga gjykatat, Kolegjet e Bashkuara çmojnë të shprehen lidhur me kuptimin dhe interpretimin e drejtë ligjor të pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale përsa i përket qëllimit e nevojës së respektimit të afatit dymujor të informimit, si dhe pasojave përkatëse nëse prokurori sillet në shkelje të këtij detyrimi.

Sikurse është përmendur më sipër, me kalimin e kohës, rrethanat lidhur me kushtet dhe kriteret mbi të cilat ishte mbështetur gjykata në caktimin e masës së sigurimit “arrest në burg” mund të ndryshojnë. Prandaj ligjvënësi ka parashikuar të drejtën e të arrestuarit që t’i drejtohet në çdo kohë Gjykatës për revokimin a zëvendësimin e masës, sikurse edhe detyrimin e prokurorit që, pavarësisht nga ushtrimi i së drejtës për rishqyrtim nga vetë i arrestuari, të informojë brenda çdo periudhe kohore të shkurtër dymujore mbi gjendjen e procedimit përsa i përket të arrestuarit. Dispozita e pikës 3 të nenit 28 të Kushtetutës, sikundër edhe ajo e pikës 4 të nenit 5 të Konventës, sanksionojnë të drejtën e njeriut, që i është caktuar një mase sigurimi, veçanërisht ajo e arrestit, për të pasur mundësinë jo vetëm që të kërkojë e të dëgjohet në seancë gjyqësore nga gjykata në lidhje me ligjshmërinë e masës së sigurimit të caktuar ndaj tij gjatë hetimit paraprak, por kjo e drejtë të realizohet vijimësisht në mënyrë periodike e në intervale kohore sa më të shkurtra. (Bezicheri kundër Italisë, 1989) (Hutchison Reid kundër Mbretërisë së Bashkuar, 2003).

Në lidhje me domosdoshmërinë e garantimit të mjeteve efektive të rishqyrtimit të masave të sigurimit, duhet të mbahet parasysh që natyra e arrestit kërkon zbatimin e afateve kohore të ndërmjetme të shkurtra. Konventa sanksionon prezumimin se kjo lloj mase duhet të zbatohet për një afat kohor rigorozisht të kufizuar (neni 5 paragrafi 3), sepse ekzistenca e tij në thelb është e lidhur me kërkesat për një hetim i cili duhet të realizohet në një kohë sa më të shpejtë (Bezicheri kundër Italisë, 1989).

Për këto arsye, Kolegjet e Bashkuara vijnë në përfundimet unifikuese se dispozita e pikës 6 të nenit 246 të Kodit të Procedurës Penale, nëpërmjet parashikimit të intervalit dymujor ndërmjet dy gjykimeve për rivlerësimin e ligjshmërisë së masës së arrestit, synon që i arrestuari të ketë të garantuar të drejtën për të kërkuar shqyrtimin e vlefshmërisë së ligjshmërisë së masës ndaj tij në intervale kohore të arsyeshme. Mosrespektimi apo vonesa nga prokurori në përmbushjen e detyrimit për informim nuk përbën në vetëvete shkak për të legjitimuar pranimin e kërkesës për revokimin a zëvendësimin e masës së sigurimit. Nga ana tjetër, kjo shkelje e ligjit nga ana e prokurorit legjitimon të drejtën e të arrestuarit për t’i kërkuar Gjykatës përmbushjen menjëherë të detyrimit për informim nga prokurori. Duke qenë pjesë e respektimit të procesit të rregullt ligjor, gjykata e mban parasysh edhe këtë rrethanë, duke e çmuar atë në harmoni me rrethanat e tjera që rezultojnë në gjykim nga informimi për të arrestuarin dhe të dhënat në lidhje me gjendjen procedimit, për të ardhur në përfundimin nëse është vendi për revokim a ndryshim të masës së sigurimit.

Së fundi, ndryshe nga sa pretendon kërkuesi, si Gjykata e Shkallës së Parë dhe ajo e Apelit, kanë marrë në shqyrtim dhe dhënë vendimet në lidhje me pretendimet e parashtruara nga kërkuesi Cuku në kohë të shpejtë dhe të arsyeshme, duke respektuar parimet dhe afatet e parashikuara nga Kodi i Procedurës Penale (nenet 249, 260).

Kolegjet e Bashkuara vlerësojnë që është vendi të theksohet se, sikurse në rastin e procedurave për caktimin e masës së sigurimit arrest në burg, ashtu edhe në shqyrtimin gjyqësor të kërkesave dhe ankesave të lidhura me pretendime për revokimin ose zëvendësimin e kësaj mase, në funksion të zhvillimit të një procesi të rregullt ligjor, gjykata duhet të garantojë gjykimin me shpejtësi dhe brenda një afati të arsyeshëm të çështjes.

Pika 3 e nenit 28 të Kushtetutës, sikurse pika 4 e nenit 5 të Konventës, lidhur me shqyrtimin e çështjeve për caktimin ose revokimin a zëvendësimin e masës “arrest në burg” sanksionojnë detyrimin e realizimit të tyre me shpejtësi, brenda një afati të shkurtër. Sikurse shprehet GJEDNJ-ja këto dispozita nuk kanë për qëllim të garantojnë vetëm të drejtën e ankimit, gjithsesi ato garantojnë detyrimin e prokurorit dhe Gjykatës që ankimet të shqyrtohen me shpejtësi (Laidin kundër Francës, 2002).

Nga ana tjetër, në interpretim të drejtë të dispozitave të lartpërmendura, në funksion të respektimit e vlerësimit nëse afati i shqyrtimit është i arsyeshëm, në shpejtësinë e gjykimit përfshihet së pari afati brenda të cilit të arrestuarit i mundësohet e drejta për të ankimuar ligjshmërinë e zbatimit

të masës “arrest në burg”.

Së dyti, afati brenda të cilit kërkesa ose ankimi merret në shqyrtim nga gjykatat, i cili duhet të jetë sa më i shkurtër që të jetë e mundshme. Respektimi i shpejtësisë së gjykimit çmohet sipas rrethanave të çdo çështjeje konkrete, ku përfshihet natyra dhe kompleksiteti i saj. (Luberti kundër Italisë, 1984) (Letellier kundër Francë, 1991) (G.B. kundër Zvicrës, 2000).

Në çështjen objekt gjykimi, kërkesa për revokim të masës së sigurimit është paraqitur në gjykatë në datën 2.5.2008, shqyrtimi i saj ka filluar menjëherë dhe vendimi i Gjykatës së Shkallës së Parë është dhënë në datën 20.5.2008. Ndërsa në Gjykatën e Apelit vendimi është dhënë në datën 23.6.2008. Prandaj, në rrethanat e çështjes konkrete, duke e shqyrtuar atë brenda një afati të përgjithshëm dymujor, Kolegjet e Bashkuara çmojnë se të dy gjykatat kanë zbatuar drejt ligjin duke gjykuar çështjen në afat të shkurtër dhe të arsyeshëm.

Si përfundim Kolegjet e Bashkuara vlerësojnë se, mbështetur në analizën mbi zbatimin e ligjit e përfundimet unifikuese të lartpërmendura, duke pasur parasysh përfundimet në lidhje me provat e çmuara nga Gjykata e Shkallës së Parë dhe të Apelit, pretendimet e parashtruara në rekursin e kërkuarit Rexhep Cuku nuk janë të mbështetura në ligj. Prandaj, vendimi i Gjykatës së apelit duhet të lihet në fuqi.

PËR KËTO ARSYE

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në mbështetje të pikës 2 të nenit 141 të Kushtetutës, të shkronjës “a” të nenit 17 të ligjit nr.8588, datë 15.3.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës së Lartë” dhe të nenit 263 të Kodit të Procedurës Penale,

VENDOSI:

1. Lënien në fuqi të vendimit nr.31, datë 23.6.2008 të Gjykatës së Apelit për Krimet e Rënda.
2. Unifikimin e praktikës gjyqësore sikurse përcaktohet në këtë vendim.
3. Dërgimin për botim në Fletoren Zyrtare të këtij vendimi, që njëson praktikën gjyqësore.

Anëtarë: Shpresa Beçaj (kryesuese), Gani Dizdari, Perikli Zaharia, Spiro Spiro, Evjeni Sinoimeri, Irma Bala, Fatos Lulo, Besnik Imeraj, Ardian Dvorani, Evelina Qirjako, Arjana Fullani, Ardian Nuni, Majlinda Andrea, Guxim Zenelaj, Aleksandër Muskaj, Andi Çeliku.